

DIE EDELE ORDE VAN DEN MOUTSTOCK

*3 Maandelijks tijdschrift over de Hoegaardse Biergilde en zijn activiteiten
Jaargang 2 – oktober-november-december 2018*

Inhoud

- 1. En plots zag Ubrrt onbezoldigd zijn logo wereldwijd verschijnen...**
- 2. Nieuwe toeristische brochure is uit**
- 3. Vierhonderd jaar geleden: ooit hadden we onze eigen schalies**
- 4. Opnieuw debat over ontstaan van Hoegaarden**
- 5. Brouwerij mag meer bier brouwen van schepencollege**
- 6. Brouwerij mikt op 1,5 miljoen hectoliter per jaar**
- 7. Honderd jaar geleden: de beek wordt dicht gelegd**
- 8. Chinezen brouwen zelf Hoegaardse Witte**
- 9. Door vermindering volume wordt gevreesd dat er banen zullen sneuvelen**
- 10. Brouwerij breidt bottelarij en transportzone Altenaken fors uit**
- 11. "700 jaar Bierdorp" werd ook in 1984 al gevierd**

Verantwoordelijke
uitgever
Jan Van Dender

En plots zag Ubrt onbezoldigd zijn logo wereldwijd verschijnen...

De ene keer is de 'i' een fles, de andere is de 'u' een glas. De duim rechtop tegen de staf. (1986) Hoegaarden - Ubrt (Hubert) Mannaerts herinnert ons aan het ontstaan van het logo dat hij voor brouwerij De Kluis ontwierp. Het is nog in gebruik. Voor de eerste vorm ervan moet je naar bierviltjes op eBay zoeken.

Ubrt maakte een "voorontwerp" voor het toenmalige brouwerij en zag dat meteen bij miljoenen gedrukt op bierviltjes. Hij combineerde twee wapenschilden waarvan het eerste het schild van Hoegaarden is, verwijzend naar de aanhankelijkheid van de prinsbisschop van Luik. In het logo zag je dus een bisschopstaf met manipel enerzijds en de roerschop met een keukenhanddoek voor de brouwer anderzijds.

Ubrt: "Op een dag bleken alle ramen van 't Kouterhof met dat ontwerp beplakt. Ineens waren er miljoenen logootjes van mij, maar er was geen bestelbon. Niet eerlijk, maar wat kan ik daar verder mee doen? Iemand vroeg mij onlangs: heb jij daar nog een bewijs van? Een kopie? Ik heb niets meer, want toen waren er geen kopietoestellen en het was een voorstudie. Ze gingen erover praten in Duitsland, zei de man de brouwerij..."

Ubrt: "De schilden waren in het blauw van heraldisch Hoegaarden. De duimen wijzen omhoog, zoals je een vlag in de wind dient vast te houden opdat zij niet weg vliegt. Later hebben ze die duim nog verplaatst. Ooit ging de brouwerij de bisschopstaf veranderen in een graanschoof. Burgemeester Frans Huon heeft daar wel op gereageerd in 1996."

Ubrt bijdrage is in de anonimiteit verdwenen. Maar hij heeft toch met de Belgische cartoonisten mee tentoongesteld in 't Kouterhof eind jaren tachtig. Van zijn hand (en die van Freman) zijn wandtekeningen achtergebleven, in de voormalige gelagzaal. Bierviltjes met situatieschetsen én het logo zijn vaak nog te vinden op eBay. Vanaf twee euro en voor anderstalige merkelijk meer.

Nieuwe toeristische brochure is uit

14/06/2018

Hoegaarden –

De nieuwste toeristische brochure voor Hoegaarden is nu gratis beschikbaar in het infokantoor aan de Houtmarkt.

Het werd een boekje van meer dan dertig bladzijden met contactgegevens voor bezoeken, verplaatsing, verblijf... Van een dertigtal monumenten is een beschrijving opgenomen. Daarnaast staat het aanbod van gidsen en greeters, inclusief biertoer, gobertangesteent, natuur, tuinen, GR-routes, fiets- en ruiterspaden. Hoegaarden telt nu zeven logiesmogelijkheden, twee nabije kampeerterreinen niet meegeteld.

Vierhonderd jaar geleden: ooit hadden we onze eigen schalies

De kaart van Ferraris (1771 en later) vermeldt carrières d' ardoises aan de Gete.

Hoegaarden - De naam L'Ardoisière bestaat nog maar tot een rendabele exploitatie van leisteen op de Geteoevers is het nooit gekomen.

In de Getevallei bezuiden Hoegaarden zitten lagen leisteen die ooit als beloftevol werden aanzien. "Maar geen van de herhaalde pogingen tot exploitatie is met succes bekroond", zo leest het in de geschiedenis van buurgemeente Geldenaken. "De eerste verkenningen dateren van 1608 en 1619. Ze werden hernomen in 1715 in drie putten ter hoogte van de Grand Moulin en in 1755 in een steengroeve vijftig meter van de Gete. Die winning was in 1773 in gebruik. Dertien jaar later was het weer gedaan." Een poging in 1837, richting Sint-Marie-Geest, mislukte ook. De directeur-stedenbouwkunige van de provincie Brabant, Martiny, schrijft in 1963: "We weten dat de lagen leisteen zich uitstrekken onder de hele agglomeratie en dat maakt de exploitatie lastig. Anderzijds, waren de schalies van Geldenaken van te slechte kwaliteit." Het domein L'Ardoisière verwijst tot vandaag naar de oude steengroeve. Het kasteel is in 2010 door de vennootschap Anvipar aangekocht. Voordien was het in handen van de notarisfamilie Charlot. Die had het geërfd van Philippe Goes, oud-burgemeester van Geldenaken.

De schalies komen uit lagen fyllet, ontstaan uit klei onder hoge druk en bij hoge temperatuur (350°C). In de Getevallei zouden ze te vinden zijn tussen de weg Geldenaken-Waver en de deelgemeenten Geest. Het fenomeen is ook gekend in de bovenlopen van de Zenne en Dijle. Maar ook in het standaardwerk over de Plattelandsarchitectuur in Wallonië lebert dit maar een paar zinnen op: "De kleine leigroeven in de streek van Geldenaken, in de 18de eeuw, gingen snel teloor. (...) In de plaats maakte men dakpannen en daarna het Eternit."

Opnieuw debat over ontstaan van Hoegaarden

Alpaide, uitgebeeld in een van onze stoeten.

Hoegaarden - Veertig jaar geleden ontstond een tweespalt over het duizendjarige bestaan van Hoegaarden. Vandaag bestaat onenigheid over de afkomst van onze gravin Alpaide.

In de zomer van 1978 verschenen onze eerste krantenstukken over een mogelijke herdenking van duizend jaar Hoegaarden, enkele jaren later. "Omstreeks 980", zo luidde het, "stichtte gravin Alpaidis het kapittel van de kerk in Hoegaarden." Het tijdschrift *Alpaidis* van de heemkring 't Nieuwhuys preciseerde dat er over het jaar onduidelijkheid bestaat: het kan 979, 980, 981 of 982 zijn geweest. In elk geval was haar tweede echtgenoot in 978 gestorven en de jaren daarop verdeelde ze haar bezittingen.

Museum 't Nieuwhuys argumenteerde dat 1980 een feestjaar diende te worden. Het gemeentebestuur en de cultuurraad documenteerden zich om voor 1981 te gaan. Ruzie alom. Er werd twee keer gevierd maar uiteindelijk ging de grote millenniumstoet in 1981 uit. Over de bewoning van onze streek had ereburger Jozef Vandervelpen al eerder in "Eigen Schoon en De Brabander" gewezen op het klooster op de Blotenberg (Schoor) dat verdween rond 980. En het levensverhaal van de heilige Ermelindis in Lovenjoel en Meldert voert nog verder terug in de tijd, gezien haar geboortjaar 510.

Alpaide wordt door Hoegaardse historici aanzien als dochter van graaf Erleboud van Brunengeruz, tevens heer van Chimay. Die wordt ook Erlebauld van Lomegau genoemd, zoon van Alpais de France, zelf dochter van Karel III, de Eenvoudige. Maar een genealoog uit Tilburg, vecht dat aan. Alpaidis van Hoegaarden stamt volgens zijn gegevens af van Arnulf I van Kamerijk en Bertha van Hennegau. Dan is zij dus een afstammeling van Karel II, de Kale, en dus van de Karolingen.

De confrontatie tussen de beide stellingen vond nog niet plaats. Wie er een licht op kan werpen is welkom.

Hoegaarden

Brouwerij mag meer bier brouwen van schepencollege

Het schepencollege van Hoegaarden geeft positief advies voor de uitbreiding van de bierproductie in brouwerij De Kluis (AB InBev) tot 1,5 miljoen hectoliter bier per jaar.

De Milieuadviesraad (MAR) had nochtans een negatief advies afgeleverd. 'Het gaat eigenlijk niet over die verhoogde productie', zegt burgemeester Jean-Pierre Taverniers (CD&V). 'Nu ging het om een omgevings- of milieuvergunning.'

De MAR uitte in zijn advies de vrees voor meer zwaar vervoer in verscheidene dorpsstraten en de lasten voor de bewoners.' Volgens de burgemeester heeft de meerproductie weinig of geen weerslag op de mobiliteit. 'De toename is er al en niemand heeft daarop gereageerd. Vermoedelijk omdat het niet opviel.' (be)

Brouwerij mikt op 1,5 miljoen hectoliter per jaar

BUURT VREEST STIJGING TRANSPORT DOOR DORP

CHRISTIAN HENNUY 29 juni 2018

Hoegaarden De brouwerij Hoegaarden heeft een vergunning aangevraagd om 1,5 miljoen hectoliter per jaar te brouwen. De verhoging is een toekomstgerichte maatregel, maar betekent meteen ook een stijging van de transporten door het dorp en het oppompen van 450.000m³ water per jaar.

De milieuvadvisraad (MAR) kwam hiervoor samen, maar het advies wordt pas volgende week geformuleerd.

"Omdat we nog exacte cijfers willen", zegt Bert Winnen, voorzitter van de MAR. "Volgens de brouwerij komen er 2 transporten per dag bij, maar volgens een externe audit gaat het om 9,2 bewegingen. In de aanvraag wil de brouwerij 50.000 m³ grondwater meer oppompen, tot 450.000 m³. Dat zijn vergunningscijfers, we willen weten hoeveel er exact opgepompt wordt", aldus Winnen.

Het constante vervoer tussen de 'Kluis', waar gebrouwen wordt, en de andere sites 'Gete' en 'Altenaken' gebeurt met de 'navette'. Het gaat momenteel om 35 tot 40 transporten per dag, langs de smalle Dumontstraat en de Kalverstraat omdat de 'navette' de brouwerij alleen maar rechtdoor kan verlaten of inrijden via de Dumonstraat. Deze vergunningsaanvraag is zeker toekomstgericht, want op dit ogenblik is het nog niet duidelijk waarom de verhoging van productie aangevraagd wordt.

"Het 7 dagen op 7 werken is gedaan, we zitten nu aan 6 dagen, en half juli stappen we over naar 5 dagen per week werken. Op dit moment is de productie zeker niet verhoogd. Wij kunnen maar gissen waarover het gaat: bijkomende investeringen en vermoedelijk ook het feit dat een deel van de Rosée productie van Belle Vue naar Hoegaarden zou komen", aldus ACV-er Pascal Ghoos.

"De aanvraag gaat over de uitbreiding van de brouwcapaciteit in de Kluis", zegt Schepen voor Economie Hans Decoster (CD&V). "Er zijn wel investeringen gepland op de site Altenaken met een nieuwe blikkenlijn. Achter het bestaande gebouw wordt een nieuw gebouw opgetrokken en er komt een totaal nieuwe voorgevel. Er wordt een ontvangstruimte en bureauruimte bij gecreëerd, en ook de afsluiting vooraan wordt vernieuwd."

"De brouwerij is zich wel bewust dat er problemen zijn in de Stoopkensstraat, Dumontstraat en Kalverstraat, door het vervoer. AB InBev denkt er in de toekomst aan om meer activiteiten naar de site Altenaken over te brengen, om de druk op het dorp te verminderen, maar dat gebeurt slechts op lange termijn. Op dit ogenblik is de ontwikkeling van de nieuwe bedrijvenzone in Altenaken, 8 ha in totaal, al goed gevorderd. Mogelijk wil InBev daar ook een stuk van, maar wat er juist gaat gebeuren is niet geweten", aldus de schepen.

De aanvraag voor uitbreiding in Altenaken is pas binnen en daar loopt ook een onderzoek over.

Honderd jaar geleden: de beek wordt dicht gelegd

De beek in de Loriersstraat in 1904. Foto: prentkaart smeesters

Hoegaarden - Na de Eerste Wereldoorlog werd een plan van voor de oorlog weer opgepakt: de overwelving van de Schoorbroekbeek (Nermbeek). Negentig jaar later werd dat deels weer teniet gedaan.

De overwelving van de Schoorbroekbeek (Loriersstraat-Stoopkensstraat-Vroentestraat) is van 1919. In 1914 stond het punt al op agenda gemeenteraad. Er werd over gestemd in 1916, toen de kostenraming bekend was, namelijk 122.357 frank. De overwelving moest er komen om „gezondheidsredenen”. De hygiëne langs de beek liet te wensen over toen steeds meer woningen en bedrijven er hun afvalwater op aansloten. In 1912 had gemeente al beslist om in centrum riolering aan te leggen. Evenwijdig met de overwelfde beek is een, koker voor afvalwater gelegd. Die is bijvoorbeeld in de Stoopkensstraat nog in gebruik naast de beek. Hij mondt uit in het huidige waterzuiveringsstation. In 1919 werd hier al gewerkt met de gescheiden riolering zoals Aquafin die nu her en der realiseert.

Op de beek bestonden tientallen kleine brouwerijen. Wijlen Albert Guilluy schreef daarover: "Het overdekken van die beek gebeurde in 1919. Brouwer Louis Tomsin vroeg toen aan het gemeentebestuur de toelating om een watervang op de beek te mogen bouwen, om zijn brouwerij van water te voorzien. Het antwoord kwam een tijdje later: „Gij hebt die toelating niet nodig omdat gij reeds lang de mondeling toelating hebt om beekwater te gebruiken.” (...) Toen werden er nog geen scheikundige meststoffen gebruikt en ook geen sproeistoffen. Volgens mij is dat de bijzonderste reden dat het beekwater nu niet meer geschikt is om bier te brouwen."

Tomsins opvolger Pierre Celis heeft in het prille begon nog gebrouwen met beekwater dat hij nabij de bron in Scimpré (Sluizen) ging ophalen. Daarvoor had hij de kruiken van zijn voormalige melkerij ter beschikking. Celis waagde het echter niet meer water uit de beek op de Vroente te gebruiken: "De mensen zegden dat Tomsin het beste bier had omdat hij beekwater gebruikte met de spoeling erin van al zijn voorgangers op de beek. Maar zijn familie stond 's nachts op om water in te nemen vooraleer er al afval in was geloosd. Voor mij was dat uitgesloten."

In 2005 werd de beek in de Brouwerij Lorierstraat opnieuw opgelegd. Voor het uitzicht, maar er was meer. Burgemeester Jean-Pierre Taverniers motiveerde dit zo: "Het openleggen van de Schoorbroekbeek in de Brouwerij Loriersstraat is vooral nuttig om de bufferingscapaciteit te verhogen. Dat is nuttig bij zware neerslag. Het is ook makkelijker voor visuele inspecties. Elders in de Stoopkensstraat ontbreekt de ruimte om de beek te herstellen."

Update: Een inwonerster voegt hier een hoofdstuk aan toe, nl. de beek vandaag. Ze is, ondanks de ruiming van vorige maand, dichtgegroeid.

Chinezen brouwen zelf Hoegaardse Witte

DOOR VERMINDERING VOLUME WORDT GEVREESD DAT ER BANEN ZULLEN SNEUVELEN

CHRISTIAN HENNUY 05 mei 2018

Hoegaarden

Het is exact 10 jaar geleden dat in 2008 de brouwerij Hoegaarden officieel heropende met een doorstart na het mislukte avontuur in Jupille. Ondertussen wordt er in Hoegaarden 1,3 miljoen hectoliter bier geproduceerd, maar daar gaat 200.000 hectoliter van verdwijnen. China zal vanaf 1 juli namelijk zelf Hoegaards bier beginnen te brouwen.

“Op dit ogenblik werken we in de brouwerij 7 dagen op 7 omdat we nog brouwen voor China, maar vanaf juli valt er iets minder dan 200.000 hectoliter weg. We gaan dan nog wel even 6 op 7 werken, omdat er in de zomer meer vraag is naar bier, maar na de zomer wordt het 5 dagen op 7, en er is ook de vrees dat een aantal personeelsleden in economische werkloosheid gaan terecht komen”, zegt ACV-vakbondsman Pascal Ghoos. Op dit ogenblik werkt er een 170-tal mensen in de brouwerij, maar door de vermindering van de volumes gaan de tijdelijke contracten zeker stopgezet worden. “Juist voor de aankondiging van het Chinese bier hebben we actie gevoerd en nog tijdelijk personeel bijgekregen. Die gaan vermoedelijk verdwijnen”, zegt Ghoos.

Export

In Hoegaarden worden nog de Julius, die teruggekomen is uit Nederland, de Grand Cru, Hoegaardse witte, Verboden Vrucht en Tripel Leffe gebrouwen. In Hoegaarden wordt ook het bier gebrouwen voor de Hoegaarden Rosée die bij Belle Vue gemengd wordt. Van de Spéciale is geen sprake meer. Jammer genoeg wordt er nog steeds geen publiciteit gevoerd voor de Hoegaarden in eigen land. “Zonder het bier voor China blijft hier nog 1,1 miljoen hectoliter over, maar daarvan is nog slechts 8% bedoeld voor de interne markt. De rest gaat naar export. Zonder het buitenland was Hoegaarden niets meer”, aldus Pascal.

Misschien iets positiefs?

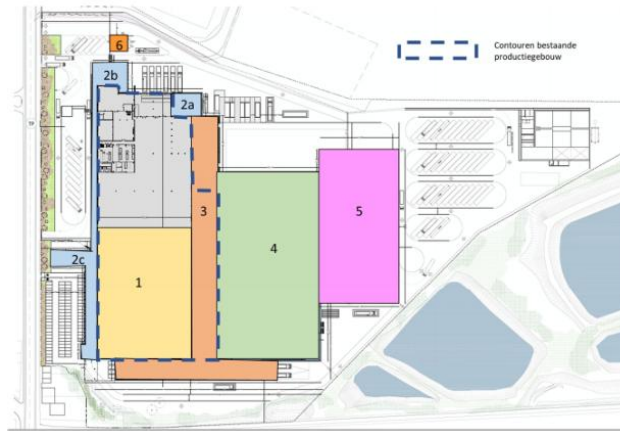
Ghoos maakte de doorstart van de brouwerij 10 jaar geleden mee. Ondertussen zijn de gistingstanks weergekeerd, is er meer personeel en zijn ook de volumes toegenomen. Sinds de grote investering van 5,7 miljoen euro voor de gistingstanks, ging het nog alleen om kleine investeringen, weliswaar voor de kwaliteit, maar niet voor groei. “Er zit misschien voor Hoegaarden iets positiefs aan te komen, maar omdat de beslissing nog niet gevallen is, kunnen we daarover nog niet communiceren en wachten we op de hogere directie”, besluit Ghoos.

Ondertussen laten de Hoegaardiërs het niet aan hun hart komen en genieten ze van de viering van 700 jaar Bierdorp. In de plaatselijke cafés wordt nog heel wat Hoegaardse Witte van het vat gedronken.

Brouwerij breidt bottelarij en transportzone Altenaken fors uit

29/6/18 Raymond Billen

Het bouwplan voor Altenaken: de rijweg ligt links, het bestaande gebouw staat erop in stippellijn.

Hoegaarden - AB Inbev Belgium wenst de capaciteit van zijn verpakings- en afvullijnen op de site in Altenaken uit te bereiden.

Deze capaciteitsuitbreiding zal gebeuren in het bestaande productiegebouw plus enkele nieuwe gebouwen. Het gaat om een nieuwe reinigingsinstallatie voor tankvrachtwagens, een aantal nieuwe biertanks en sociale functies zoals receptie, kantine, kleedruimtes, burelen en circulatie. Er komt een zone voor de opslag van verpakkingsmateriaal (lege verpakkingen, plastics, papier), samen met een laadplaats en parkeerplaats voor heftrucks. Ten noordwesten van het gebouw worden twee laadkades geplaatst.

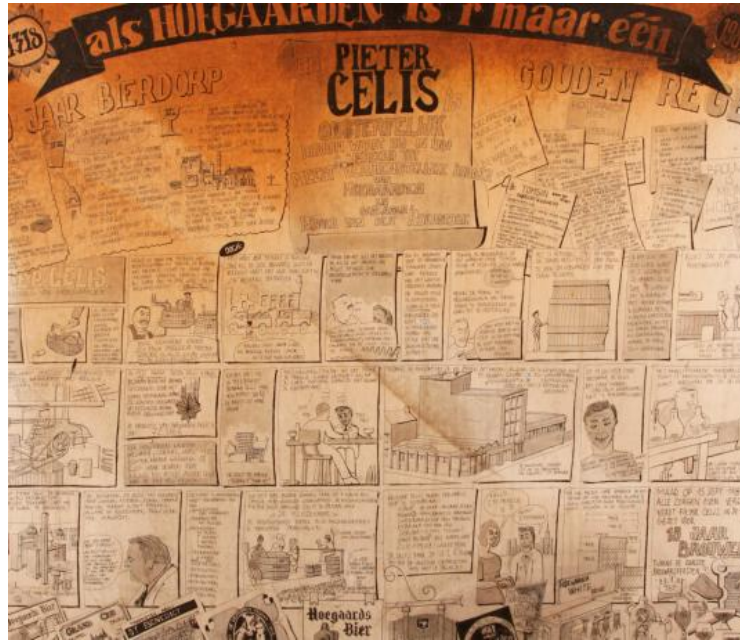
Achter het bestaande gebouw wordt een hoger magazijn gebouwd, met een hoogte van dertig meter, voor de opslag van afgewerkte producten in warme kamers. Tussen het bestaande gebouw en het nieuwe hoogbouwmagazijn is een logistieke corridor voorzien. Achteraan de site wordt een overdekte zone voorzien voor het laden van vrachtwagens met afgewerkte producten. Ten slotte wordt er nog een receptiegebouw gebouwd ten zuidoosten van het bestaande gebouw.

De inritten voor auto's en vrachtwagens blijven behouden. De huidige autoparking wordt uitgebreid van zestig parkeerplaatsen naar 92. Binnenkomende vrachtwagens zullen zich begeven naar een vrachtwagenparking met tien wachtplaatsen. Achteraan de site bevindt zich een parkeerplaats voor 37 lege trailers. Op de site is een bijkomende afvullijn gepland waardoor er meer transport zijn voor voor het leveren van bier vanuit de brouwerij van de Stoopkensstraat. Om de hinder op de omgeving te verminderen wordt de nieuwe expeditiezone volledig ommuurd. De zone voor biertankers verschuift naar de achterkant van een gebouw om de geluidshinder te beperken. De verlichting zal zo geplaatst worden dat deze naar het gebouw schijnt. Het laden en lossen van verpakkingsmateriaal en afval gebeurt voornamelijk op weekdays tijdens de daguren. Enkel het lossen van bier kan 's nachts en in het weekend gebeuren. De chauffeurs worden gesensibiliseerd om geen achteruitrijsignalen te gebruiken op deze momenten, om hun motor niet nodeloos te laten draaien en om geen luide muziek te spelen.

Qua algemeen uitzicht, aan de invalsweg van de gemeente, wordt gesteld dat "de brouwerij onlosmakend is verbonden met de naam van de gemeente. De site Altenaken vormt een belangrijk herkenningpunt voor de toegang tot de stad. Een meerlaagse gevel laat toe groene buffers en nieuwe textuur te integreren zodat het vrachtwagenverkeer zoveel mogelijk wordt verborgen."

"700 jaar Bierdorp" werd ook in 1984 al gevierd

De tekening (Ubrt) uit 1984: "Zevenhonderd jaar bierdorp"

Bierdorp". Maar in 1984 verscheen er ook al promotiemateriaal onder diezelfde hoofding...

De idee van een zevenhonderdjarige brouwtraditie verwijst naar het jaartal 1318. Op welke archiefstukken dat is gebaseerd is onduidelijk. ABInbev zegt op zijn website: "Een historisch document vertelt al over het bestaan van een brouwerij in Hoegaarden in 1318." Het jaartal komt ook voor op teksten en tekening over de viering in 1984. Toen verscheen het stripverhaal, getekend door Ubrt, met als hoofding *Zevenhonderd jaar bierdorp*. Ubrt plaatst er de jaartallen "1318-1984" bij. Maar lijkt dat niet op Hoegaardse wiskunde?

Het jaartal 1318 kwam, zo werd gesteld, uit de gemeentearchieven. De paters bogaarden brouwden met zekerheid in 1460. De officiële brouwersgilde zou later ontstaan, in 1571. In dat spoor traden nadien vele anderen, waaronder ook de brouwers Pierre Celis (redder van het witbier/ Brouwerij De Kluis) en Marcel Thomas (vader van de Das Ale/ Lories). Onze brouwers zijn onsterfelijk, zo luidde het in 1984. Reden genoeg om, na veertien jaar, de Bierfeesten (in tenten) om te vormen tot Brouwersfeesten (in de sporthal).

Het Gemeentelijke Feestencomité, onder voorzitter Frans Huon, organiseerde de eerste Brouwersfeesten in 1984. De dag begon in brouwerij De Kluis, waar minister Gaston Geens de academische zitting voorzat. Burgemeester Roger Kerrijn maakte Marcel Thomas Ereburger. Schepen Frans Huon benoemde Pierre Celis tot Verdienstelijkste Hoegaardier. (Hij werd later ook Ereburger.)

Maar hoe zat het met die "zevenhonderd jaar"? Wordt de verjaardag indertijd te vroeg gevierd? Of is het net omgekeerd? Want in de brochure *Hoegaarden Bierdorp* (2018) is sprake van "méér dan zevenhonderd jaar bier in Hoegaarden en deelgemeenten". Yvan Laloup heeft hierover een volksverhaal genoteerd in 2011: "Ongeveer duizend jaar na Christus dronken de Hoegaardiërs bronwater. Driehonderd jaar later, op een zomerdag, brouwde een boerenzoon met bronwater een drankje voor zijn zieke moeder..." Laloup rekent ons voor dat de uitvinding in 1318 plaats vond. Hoegaardse wiskunde?

